

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОС-
ПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра туризму і готельного господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету менеджменту
(Підпис) (Нисаревський І. М.)
№ 02971/51 (ПБ)
2014 року
М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА

III 2.2. Виробнича практика (в засобах розміщення)

галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування»
напряму 030601 «Менеджмент» підготовки бакалаврів
фахового спрямування «Менеджмент готельного, курортного і
туристського сервісу» факультету менеджменту

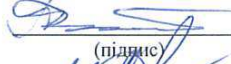
2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма виробничої (в засобах розміщення) практики для студентів 3 і 4 курсів всіх форм навчання за напрямом підготовки 6030601 «Менеджмент»

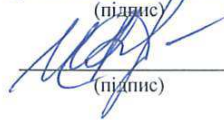
Розробники: Абрамов В. В., доц.

(підпис)

Погасій С. О., доц., к. т. н., доц.

(підпис)

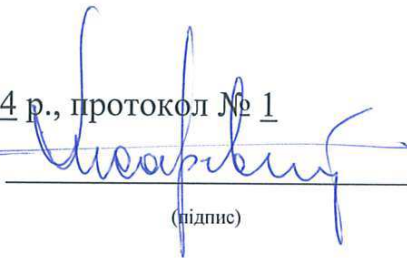
Сегеда І. В., ст. викл.

(підпис)

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри туризму і готельного господарства

Протокол від “ 27” серпня 2014 р., протокол № 1

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

(Писаревський І. М.)

(прізвище та ініціали)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ

(підпис)

(ПІВ)

” 29” 08 2014 р.

© ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014 рік
© Абрамов В. В., 2014 рік
© Погасій С. О., 2014 рік
© Сегеда І.В., 2014 рік

1. ОПИС ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (В ЗАСОБАХ РОЗМІЩЕННЯ)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика практики	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 12	<i>Нормативна</i>	Роки підготовки:	
		<i>3, 4-й</i>	<i>3, 4-й</i>
		Семестри	
		<i>6, 7-й</i>	<i>6, 7-й</i>
Загальна кількість годин – 432	Галузь знань <i>0306 «Менеджмент і адміністрування»</i> Напрямок підготовки <i>6.030601 «Менеджмент»</i>	Практична підготовка:	
		<i>432 год.</i>	<i>432 год.</i>
Тривалість виробничої практики – <i>10 тижнів</i>	Фахове спрямування: <i>менеджмент готельного, курортного, туристського сервісу</i> Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Вид контролю: <i>диференційований залік</i>	
Індивідуальне завдання – <i>звіт з практики</i>			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою виробничої бакалаврської практики є формування у студентів професійних умінь і навичок щодо прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в реальних ринкових умовах; поглиблення та закріплення теоретичних знань; опанування студентами сучасних прийомів, методів та знарядь праці в галузі їх майбутньої професії; виховання у студентів потреби постійно поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Завдання виробничої практики. Під час виробничої бакалаврської практики студент повинен опанувати систему умінь і набути навички щодо вирішення типових завдань відповідно до посад, які може обіймати випускник вищого навчального закладу – бакалавр з менеджменту, основним видом діяльності якого є управлінська діяльність в організаціях.

Виробнича бакалаврська практика проводиться на базах практики, які відповідають таким вимогам. Об'єктами практики можуть бути підприємства різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами і функціонують на ринку не менше двох років та здійснюють виробничу, торговельну, виробничо-торговельну, посередницьку, оптово-збутову та інші види діяльності. Підприємства повинні відпові-

дати сучасним вимогам, тобто мають застосовуватись передові форми та методи управління й організації виробничої, планово-економічної роботи, логістичної і маркетингової діяльності, бухгалтерського обліку, впроваджуватись прогресивні технології виробництва, організації праці та управління. Крім того, штат підприємства має бути укомплектований висококваліфікованими фахівцями, здатними створити відповідні умови студентам у здобутті професійних навичок.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати:

- специфіку господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- функції планово-економічної діяльності на підприємстві та їхній взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами;
- нормативні документи, що регламентують роботу персоналу підприємства;
- функції та завдання маркетингової служби на підприємстві;
- основні економічні показники зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- основні елементи облікової системи підприємства;
- стратегічне управління підприємством;

вміти:

- аналізувати основні показники господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- проводити аналіз результатів господарської діяльності підприємства на основі форм річної фінансової та статистичної звітності;
- організовувати роботу з персоналом підприємства;
- складати штатний розклад працівників підприємства;
- обґрунтовувати плани маркетингу;
- оцінювати рівень конкурентоспроможності підприємства на світовому ринку;
- оцінювати діяльність фінансової служби підприємства;
- проводити SWOT-аналіз середовища підприємства;
- оцінювати ступінь інноваційної активності підприємства;
- складання технологічної карти процесу обслуговування в засобі розміщення;

мати компетентності:

- володіти методами розробки й реалізації управлінських функцій;
- здатний до прийняття управлінських рішень та їхнього обґрунтування;
- здатний демонструвати навички практичного використання економіко-математичних методів під час проведення порівняльного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;
- розробляти пропозиції щодо удосконалення діяльності підприємства в умовах конкурентного середовища.

Базами для проходження практики можуть виступати підприємства сфери готельного, курортного і туристського сервісу різного організаційно-правового статусу і різних видів господарської діяльності, що є юридичними особами, функціонують на ринку не менше двох років та здійснюють виробничу або інші види економічної діяльності.

Підприємство, де студент проходить практику, стає об'єктом його самостійного прикладного дослідження, результати якого представляються в дипломній роботі освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

Студенти самостійно з узгодженням з кафедрою обирають для себе місце проходження практики і пропонують його для використання.

3. ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (В ЗАСОБАХ РОЗМІЩЕННЯ)

Завдання 1. Загальне ознайомлення з підприємством – об'єктом практики

Виробнича бакалаврська практика передбачає ознайомлення зі станом організації роботи підприємства – об'єкта практики, здійснення аналізу основних показників його господарсько-фінансової діяльності за останній рік та розробку обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення окремих аспектів його діяльності на майбутнє.

На першому етапі проходження виробничої бакалаврської практики студент має ознайомитись зі специфікою господарсько-фінансової діяльності підприємства – об'єкта практики, його організаційною структурою, станом управління діяльністю підприємства загалом.

Результатом такої роботи має стати віддзеркалення у звіті про проходження виробничої бакалаврської практики наступних питань:

- характеристика статусу підприємства (термін створення, форма власності, організаційно-правова форма господарювання, ступінь самостійності, місія підприємства, права та обов'язки підприємства, сфера діяльності, дотримання вимог щодо державної реєстрації та діяльності підприємства тощо);
- характеристика господарської діяльності (спеціалізація підприємства, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності);
- характер регулювання та контролю за діяльністю підприємства з боку держави (виконавчих органів, міністерств, відомств), стан дотримання державних вимог;
- характер управління діяльністю підприємства з боку власників (права власників, органи управління та контролю: вищий орган управління підприємством, орган нагляду та контролю за діяльністю підприємства, періодичність їх зборів, характер питань, що розглядаються);
- характер організації управління діяльністю підприємства (організаційна структура управління підприємством, характеристика окремих структурних підрозділів, їх функціонального призначення, прав, обов'язків, повноважень, характер регламентації діяльності окремих працівників підприємства (контракти, посадові інструкції тощо));
- характеристика інструктивних, нормативних і методичних матеріалів, які використовуються на підприємстві, їх якість та повнота.

Завдання 2. Аналіз стану та результатів окремих напрямів діяльності підприємства – об'єкта практики

Основна мета цього етапу практики – оцінка якості управління та досягнутих результатів за окремими функціональними напрямами діяльності підприємства – об'єкта практики.

Результати такої роботи у звіті про проходження виробничої практики бакалаврів узагальнюються за наступною структурою.

Завдання 3. Планово-економічна діяльність підприємства

Організація планово-економічної діяльності на підприємстві. Аналіз основних функцій, що покладені на планово-економічну службу, її взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами в процесі виконання функціональних завдань.

Аналіз методичного забезпечення аналітичної та планової роботи. Методи, що використовуються в процесі аналізу економічних показників і обґрунтування їх планових значень. Рівень програмного забезпечення виконання зазначених робіт.

Система аналізу та планування показників господарської діяльності, що застосовується на підприємстві, характеристика ефективності їх функціонування. Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення.

Аналіз результатів господарської діяльності підприємства на основі форм річної фінансової та статистичної звітності.

Завдання 4. Управління персоналом

Організація роботи з персоналом підприємства, кількісний та якісний склад кадрової служби. Аналіз нормативних документів, що регламентують її роботу (положення про кадрову службу та посадові інструкції працівників кадрової служби).

Аналіз штатного розкладу працівників підприємства та структури персоналу (за категоріями, за рівнем освіти, за статтю, за віком).

Оцінка кадрової політики, яка провадиться на підприємстві, підвищення кваліфікації працівників, атестація працівників, реалізація заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату, складання планів розвитку ділової кар'єри.

Аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів.

Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення у діяльності працівників кадрової служби.

Завдання 5. Управління маркетинговою та логістичною діяльністю підприємства

Організація маркетингової та комерційної діяльності на підприємстві. Функції й завдання, що виконують фахівці відповідних служб. Аналіз нормативних документів, які регламентують їх діяльність (положення про відповідні

служби, посадові інструкції спеціалістів), кількісний та якісний склад фахівців.

Аналіз джерел інформації та програмних продуктів, що використовуються певними спеціалістами для здійснення закупівельної, маркетингової діяльності, моніторингу ринку.

Основні постачальники ресурсів та споживачі продукції (робіт, товарів, послуг) підприємства. Процес їх пошуку, оцінки і вибору. Порядок та умови укладання угод. Оцінка якості роботи з формування матеріальних (товарних) ресурсів (частота закупівлі, розміри разової закупівлі, обстеження наявності товарів у торговельній залі).

Фактори, що впливають на зміну попиту на матеріальні (товарні) ресурси в окремі періоди (місяць, тиждень, день), організація їх моніторингу та реагування.

Комунікаційні заходи маркетингу (реклама, стимулювання збуту, використання цінових знижок), зв'язки з громадськістю. Аналіз бюджету маркетингу.

Аналіз обґрунтованості планів маркетингу для забезпечення досягнення цілей підприємства. Періодичність розробки та узгодженість планів закупівлі, продажу, маркетингу.

Завдання 6. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства

Оцінка стану організації зовнішньоекономічної діяльності за головними напрямками. Аналіз експорту (імпорту) товарів та послуг на підприємстві.

Завдання 7. Управління обліково-фінансовою діяльністю підприємства

Характеристика основних елементів облікової системи підприємства з позицій створення базису для здійснення фінансового аналізу за такими напрямками, як:

- організаційний (характеристика документообороту за періодичністю та за характером взаємозв'язку з іншими структурними підрозділами);
- технічний (характеристика програмного забезпечення, переваги та недоліки його використання);
- методологічний (глибина аналітичного обліку, оцінка собівартості реалізованої продукції (товарів), оцінка активів, методика нарахування амортизації).

Оцінка діяльності фінансової служби або іншої ланки, на яку покладено виконання її функцій: кількісний і якісний склад фахівців, перелік основних функцій та рівень їх реалізації. Оцінка якості вихідних продуктів роботи даної служби (аналітичні, планові, контрольні форми).

Організація грошового обороту. Форми розрахунків, що використовуються. Оцінка стану платіжної та касової дисципліни.

Аналіз обсягів та повноти формування статутного фонду.

Аналіз організації роботи щодо моніторингу взаєморозрахунків з кредиторами, наявність заборгованості по розрахунках.

Аналіз обсягів повноти та своєчасності сплати податкових та інших обов'язкових платежів.

Оцінка фінансово-майнового стану підприємства. Аналіз показників пла-

тоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості.

Завдання 8. Стратегічне управління підприємством

Охарактеризувати посади, що відповідають за розробку стратегії.

Для проведення комплексного аналізу діяльності підприємства необхідно використовувати сучасні методики з позиції системного підходу. Для цього слід провести SWOT-аналіз середовища підприємства.

На основі профілю позиціювання студенту слід розробити матрицю SWOT та визначити парні комбінації на полях матриці.

На основі системного аналізу з урахуванням потенціалу підприємства та факторів зовнішнього середовища потрібно сформулювати місію організації, яка б включала наступні моменти.

Проголошення цінностей і переконань.

Продукти, які підприємство виробляє, або потреби, які воно збирається задовольнити. Ринок, на який підприємство позиціюватися, та засоби виходу на нього. Ключові технології, що будуть використовуватись. Стратегічні принципи розвитку.

Завдання 9. Управління інноваційною діяльністю підприємства

Охарактеризувати підрозділ (посаду), що відповідає за здійснення інноваційної діяльності.

При проходженні практики студенту слід провести дослідження інноваційної діяльності підприємства, оцінити ступінь її інноваційної активності. Для цього необхідно визначити чи було впроваджено у діяльність підприємства останнім часом нові технології, нові товари, організаційні зміни, чи відповідають вони ринковим тенденціям та змінам середовища.

Студент також самостійно повинен вміти планувати процес генерації раціоналізаторських і новаторських пропозицій окремими працівниками; розробляти технічне завдання консультанту.

Проаналізувати структурні елементи нововведень у діяльності підприємства за звітний період згідно з існуючою класифікацією.

Охарактеризувати кінцевий результат діяльності підприємства (випуск продукції або надання послуг) на відповідність «інноваційна продукція» або «інноваційний продукт» відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність».

Оцінити доцільність (можливість) віднесення статуту підприємства до інноваційного згідно з вимогами Закону України «Про інноваційну діяльність».

Оцінити ефективність інноваційних проектів, які реалізувались на підприємстві.

Оцінити доцільність та можливість розробки інноваційної стратегії діяльності підприємства.

Оцінити доцільність здійснення реального інвестування на підприємстві (для підприємств ЗЕД).

Проаналізувати необхідність та доцільність проведення фінансового інвестування.

Оцінити ефективність інвестиційних проектів, що здійснюються на підприємстві.

Розробити пропозиції щодо перспективи розвитку інноваційної та напрямів інвестиційної діяльності підприємства.

Завдання 10. Розробка пропозицій щодо удосконалення підприємства

Залежно від спеціалізації навчання, наукових інтересів та особистих бажань студент повинен розробити конкретні та обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення окремого напрямку (напрямів) роботи підприємства або впровадження певного нововведення (інновації).

Пропозиції можуть бути спрямовані як на удосконалення існуючих функціональних напрямів діяльності підприємства (планово-економічна, управління персоналом, маркетингово-комерційна, фінансово-облікова діяльність тощо), так і передбачати принципові нововведення (впровадження нових продуктів, диверсифікація, переспеціалізація діяльності, здійснення реального чи фінансового інвестування, вихід на зовнішні ринки і т.д.).

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

У звіті про проходження комплексної практики бакалаврів результати проведеної роботи викладаються за такою структурою:

- загальна характеристика суті пропозиції (нововведення, що пропонується здійснити);
- обґрунтування доцільності застосування пропозиції (нововведення) та очікувані результати від її реалізації, в тому числі розрахунок економічного ефекту (за можливості);
- стан готовності підприємства до введення пропозиції (нововведення);
- план організаційно-економічних заходів, необхідних для впровадження даної пропозиції.

4. СТРУКТУРА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Завдання	Кількість годин					
	денна форма			заочна форма		
	тижні	години	кредити	тижні	години	кредити
1	2	3	4	6	7	8
Завдання 1.	1	18	0,5	1	18	0,5
Завдання 2.	2	36	1	2	36	1
Завдання 3.	3	54	1,5	3	54	1,5
Завдання 4.	4	54	1,5	4	54	1,5
Завдання 5.	5	54	1,5	5	54	1,5
Завдання 6.	6	18	0,5	6	18	0,5
Завдання 7.	7	54	1,5	7	54	1,5
Завдання 8.	8	18	0,5	8	18	0,5
Завдання 9.	9	54	1,5	9	54	1,5
Завдання 10.	10	36	1	10	36	1
Оформлення звіту	10	36	1	10	36	1
РАЗОМ	10	432	12	10	432	12

5. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ (ІЗ)

Індивідуальне завдання формується, виходячи із специфіки діяльності підприємства-бази практики та майбутньої теми дипломної роботи студента та оформлюється у вигляді звіту з практики.

Зміст індивідуального завдання та порядок його виконання узгоджується з керівником практики. Завдання можуть бути пов'язані не лише з написанням дипломної роботи, а й з науково-дослідною роботою кафедри з держбюджетної та господарської тематики, підготовкою доповідей на студентську наукову конференцію, тощо.

Зміст звіту з виробничої практики може бути скоригований у бік більш детального дослідження обраних питань, що сприятимуть вибору теми дипломної роботи, однак загальний обсяг роботи при цьому не повинен змінюватися.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – засоби спільної роботи викладача та студентів, за допомогою яких у тих, хто навчається формуються потрібні знання, навички, вміння. Використовуються наступні методи навчання:

- методи організації та здійснення навчальної діяльності: словесні (розповідь, бесіда, лекція), наочні (показ, демонстрація), практичні, репродуктивні і проблемні, самостійної роботи і роботи під керівництвом керівника практики від підприємства й університету;

- методи стимулювання і мотивації навчання: методи формування інтересу (аналіз проблемних ситуацій), методи формування відповідальності в на-

вчанні (роз'яснення суспільної і особової значущості навчання, пред'явлення педагогічних вимог);

- методи контролю і самоконтролю (диференційований, поточний і підсумковий).

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль знань, умінь та навичок, набутих в процесі проходження виробничої (технологічної) практики, відбувається таким чином:

1) щотижнева перевірка виконаних завдань керівниками практики від Університету та підприємства-бази практики;

2) захист звіту з практики, який відбувається не пізніше ніж в останній день проходження практики.

Диференційована оцінка із захисту практики заноситься у заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку студента.

Студент, який не виконав програму практики відраховується з ХНУМГ імені О.М. Бекетова.

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточна атестація практичної підготовки											Підсумковий контроль (диф. залік)	Сума	
завдання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
бали	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		40%	100%
	60%												

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою для диф. заліку	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	відмінно	A
82-89	добре	B
74-81		C
64-73	задовільно	D
60-63		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Fx
0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Закон України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 року № 2984 – III – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.

2. Наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0173-93>.

3. Наказ Міністерства освіти України від 2 червня 2003 року № 161 «Про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0173-93>.

4. ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення». – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/spart94/inx94057.htm>.

5. ДСТУ 4527:2006 Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення

6. ДСТУ 4281: 2004 "Заклади ресторанного господарства. Класифікація".

7. Програми нормативних навчальних дисциплін і практик підготовки спеціаліста і магістра галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» за спеціальностями / Науково-метод. комісія з менеджменту і адміністрування; упоряд. А. А. Мазаракі та ін. – К.: КНТЕУ, 2011. – 365 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Андренко І. Б. Фінансово-економічний аналіз підприємств туризму: підручник / І.Б. Андренко, Н. М. Влащенко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 308 с.

2. Жидецкий В. Ц. Основы охраны труда / В. Ц. Жидецкий, В. С. Джигерей, А.В. Мельников. – Львов, 2000. – 351 с.

3. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма: учебник / Н. И. Кабушкин – 4-е изд., стереотип. – Мн.: Новое знание, 2004. – 409 с.

4. Котлер Ф. Маркетинг. Гостеприимство и туризм: учебник для вузов / Котлер Ф., Боуэн Д.Ж., Мейкенс Д.Ж. . – М.: Юнити. 1998. – 787 с.

5. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємства: навч. посібник / П. Р. Пуцентейло. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.

Допоміжна

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.

2. Балабанова Л.В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / Л. В. Балабанова, Г. В. Кривенко, І. В. Балабанові. – К.: «Видавничий дім «Професіонал», 2009. – 256 с.

3. Баумгартен Л. В. Стратегический менеджмент в туризме: практикум / Л. В. Баумгартен. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 176 с.

4. Котлер Ф. Основы маркетинга: краткий курс: учебное пособие / Ф. Котлер. – СПб: изд. «Питер». 1999 – 240 с.

5. Лифиц И. М. Конкурентоспособность товаров и услуг / И. М.Лифиц. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: 2009. – 464 с.
6. Макаренко Т. І. Моделювання та прогнозування у маркетингу / Т. І. макаренко. – К.: ЦУЛ, 2010. – 384с.
7. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, І. Г. Луцький. – К.: Кондор, 2006. – 462 с.
8. Пешкова Е. П. Маркетинговый анализ в деятельности фирмы / Е. П. Пешкова. – М.: Ось-89, 2010.
9. Погасій С. О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях): навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська; Харк. нац. акад.. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 338 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби туризму і курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourism.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт журналу «Гостиничный и ресторанный бизнес» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prohotelia.com.ua/magazine/>.
4. Офіційний сайт журналу «Курорты Украины» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visit-card.com.ua>.
5. Офіційний сайт журналу «Новости турбизнеса» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novosti-turbiznesa.info>.
6. Офіційний сайт журналу «Турист» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourist-journal.ru>.
7. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
8. Офіційний сайт United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unecce.org/>.
9. Словник економічних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.http//bank.24.ru/info-glossary](http://bank.24.ru/info-glossary).